

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника

(проректор з науково-педагогічної роботи)

М.В.Афанасьєв
М.В.Афанасьєв

Соціальна складова управління фінансово-економічною безпекою

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 «Управління та адміністрування»**
Спеціальність **073 «Менеджмент»**
Освітній рівень **другий (магістерський)**
Освітня програма **Управління фінансово-економічною безпекою**

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

базова
українська

Завідувач кафедри
міжнародного бізнесу та
економічного аналізу

Отенко Ірина Павлівна

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу
Протокол № 1 від 28.08.2018 р.

Розробники:

Чепелюк Маргарита Ігорівна, к.е.н., ст. викл. кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Управління фінансово-економічної безпеки - це гарантія незалежності країни, умова стабільності й ефективної життєдіяльності суспільства, досягнення успіху. Це пояснюється тим, що економіка є однією з життєво важливих сторін діяльності суспільства, держави і особистості, і, отже, поняття національної безпеки буде порожнім словом без оцінки життєздатності економіки, її міцності при можливих зовнішніх і внутрішніх загрозах. Завдання соціальної складової полягає, перш за все, у формуванні умов, що забезпечують стабільний, прогресуючий розвиток соціальних відносин, збереження, зміцнення і збагачення буття, тобто захищеності якісного стану соціальних відносин, що забезпечують прогресуючий розвиток особистості, суспільства і держави.

Підвищення соціальної складової бізнесу - одне зі стратегічних завдань в області реалізації соціальної політики, розвитку механізмів приватно-державного партнерства, впровадження соціальних інвестицій в практиці роботи соціальної сфери. Дані механізми формують соціальний капітал компаній і сприяють їх сталому розвитку, підвищують інвестиційну цінність самого бізнесу. Від ефективності інвестицій в соціальну сферу залежить не тільки якість життя населення, а й ефективність реалізації соціальної політики.

Мета навчальної дисципліни: освоєння студентами концепції соціальної відповідальності, формування комплексу теоретичних знань і практичних навичок - професійних компетенції, спрямовані на вирішення питань соціального аспекту підприємства, навчання розробці стратегії організації з урахуванням соціального аспекту управління фінансово-економічною безпекою.

Курс	1М	
Семестр	1	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	семінарські, практичні	20
Самостійна робота		110
Форма підсумкового контролю	іспит	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Безпекоорієнтований менеджмент	Наукове та методичне забезпечення діяльності фахівців з фінансово-економічної безпеки
Управління безпекою розвитку соціально-економічних систем	Конкурентний аналіз та конкурентна розвідка
Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки	
Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки	
Правове забезпечення безпеки суб'єктів господарської діяльності в Україні	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність враховувати наслідки управлінських рішень і дій з позиції соціальної відповідальності	Уміння діагностувати етичні проблеми в організації і застосовувати основні моделі прийняття етичних управлінських рішень, ідентифікувати, аналізувати і ранжувати очікування зацікавлених сторін організації з позицій соціального аспекту
Здатність ефективно організувати групову роботу на основі знання процесів групової динаміки і принципів формування команди	Знання основних теорій і концепцій взаємодії людей в організації, включаючи питання мотивації, групової динаміки, командоутворення, комунікацій, лідерства та управління конфліктами. Уміння ефективно організувати групову роботу на основі знання процесів групової динаміки і принципів формування команди
Здатність враховувати аспекти корпоративної соціальної відповідальності при розробці та реалізації стратегії організації	Уміння ідентифікувати, аналізувати і ранжувати очікування зацікавлених сторін організації з позицій соціального аспекту
Знання сучасної системи управління якістю та забезпечення конкурентоспроможності	Уміння аналізувати стан системи управління якістю та забезпеченням конкурентоспроможності, використовувати інформацію, отриману в результаті маркетингових досліджень
Здатність до реалізації маркетингових технологій з метою формування і розвитку ринку соціальних послуг, залучення уваги до соціальних проблем, формування позитивного іміджу соціальної роботи та реалізують її фахівців	Вміти визначати пріоритети внутрішньої і зовнішньої корпоративної соціальної політики різних установ, закладів та підприємств, координувати структурну соціальну роботу та соціальну політику різних організацій, установ, підприємств і владних структур різного рівня.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Соціальна відповідальність і суспільство

Тема 1. Теоретичні основи поняття соціальної складової УФЕБ

Поняття, сутність, термінологія, що описує соціальну складову бізнесу: соціальна політика, соціальні інвестиції, інвестиції в соціальну сферу, соціально відповідальне інвестування, соціальна відповідальність бізнесу, корпоративна соціальна відповідальність, корпоративне громадянство, соціальна діяльність та соціальна активність підприємств, венчурна філантропія.

Тема 2. Концепція соціальної складової: зарубіжний та вітчизняний досвід

Концепція «корпоративного егоїзму» (М. Фрідман), «компанія власників». Концепція корпоративного альтруїзму, «компанія учасників». Концепція «розумного егоїзму». Життєздатність організації - концепція потрійної нижньої межі (Д.Елкінгтон). Інтереси різних груп інтересів (стейкхолдерів) у формулюванні пріоритетів корпоративної соціальної політики. Ідеологія промислового патерналізму. Типологія режимів соціальної держави (Г.Еспінг-Андерсен).

Тема 3. Інструменти реалізації соціальної складової

Благодійність, соціально відповідальні програми, соціально відповідальний маркетинг (CRM і CSM), соціальне підприємництво.

Тема 4. Моделі корпоративної соціальної політики та відповідальності

Огляд сучасних моделей корпоративної соціальної відповідальності в США, континентальній Європі, Великобританії та Україні і їх основних відмінностей друг від друга. Стратегічні напрямки соціально відповідального інвестування в США. Державне регулювання як особливість континентальної моделі корпоративної соціальної відповідальності. Ознаки британської моделі КСВ. Українська модель соціальної відповідальності.

Змістовий модуль 2. Соціальна відповідальність і бізнес

Тема 5. Соціальні інвестиції як невід'ємна частина економіки і соціального аспекту бізнесу. КСВ

Класифікація інвестицій: економічні, політичні, соціальні. Соціальні інвестиції: поняття, сутність. Соціальні інвестиції як відображення соціально-економічного устрою. Класифікації інвестицій. Підходи і напрямки визначення соціальних інвестицій в сучасній економічній науці, українські і зарубіжні бізнес-практики. Фактори, що стимулюють і перешкоджають розвитку соціального інвестування в сучасних російських умовах.

Тема 6. Внутрішні і зовнішні соціальні інвестиції бізнесу

Класифікація інвестицій: економічні, політичні, соціальні. Соціальні інвестиції: поняття, сутність. Соціальні інвестиції як відображення соціально-економічного устрою. Підходи і напрямки визначення соціальних інвестицій в сучасній економічній науці і зарубіжній бізнес - практиці. Фактори, що стимулюють і перешкоджають розвитку соціального інвестування в сучасних українських умовах.

Тема 7. Досвід реалізації соціальних програм корпорацій і підприємств. Фандрайзінг

Соціальна політика підприємства: поняття і сутність. Соціальні програми як механізм реалізації соціальної політики підприємств і корпорацій.

Досвід реалізації соціальних програм зарубіжних копрорацій і підприємств.

Нефінансова звітність. Стандартні елементи звіту: стратегія і характеристика, економічна, екологічна та соціальна складові. Поняття, сутність і цілі фандрайзінгу.

Цикл фандрайзінгу. Робота з фондами, робота з органами влади та місцевими громадами. Інструменти американського і українського фандрайзінгу.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських, що оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 20 тестів та 3 практичних задач (ситуаційної, діагностичної та евристичної).

Практичні завдання передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень підготовки і компетентності студента з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведеною в табл.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Розподіл балів за тижнями згідно технологічної карти подано в табл.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістовного модулю		практичні	ДЗ	поточні КР	КОЛОКВІУМ	Іспит	Усього
ЗМ1. Соціальна відповідальність і суспільство	ТЕМА 1. Теоретичні основи поняття соціальної складової УФЕБ	1 тиждень	2	1		-	3
	ТЕМА 2. Концепція соціальної складової: зарубіжний та вітчизняний досвід	2 тиждень	2	2			4
		4 тиждень	2	2			4
	ТЕМА 3. Інструменти реалізації соціальної складової	6 тиждень	2	2			4
	ТЕМА 4. Моделі корпоративної соціальної політики та відповідальності	8 тиждень	2	2		7	11
		10 тиждень	2	2	3		7
ЗМ2. Соціальна відповідальність і бізнес	ТЕМА 5. Соціальні інвестиції як невід'ємна частина економіки і соціального аспекту бізнесу. КСВ	12 тиждень	2	2			4
		14 тиждень	2	2			4
	ТЕМА 6. Внутрішні і зовнішні соціальні інвестиції бізнесу	16 тиждень	3	2	3		8
	ТЕМА 7. Досвід реалізації соціальних програм корпорацій і підприємств. Фандрайзінг	17 тиждень	2	2		7	11
Іспит							40
Усього			21	19	6	14	40
			21	19	6	14	40
			21	19	6	14	40

5. Рекомендована література

Основна

1. Коротков, Е.М. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник для бакалаврів / Е.М. Коротков, О.Н. Александрова, С.А. Антонов [и др.]; під ред. Е.М. Короткова. - М.: Вид-давство Юрайт, 2013 (і ін.). - 445 с. - Серія: Бакалавр. Базовий курс.

2. Корпоративна соціальна відповідальність. Нова філософія бізнесу: навч. допомога. - М.: Зовнішекономбанк, 2011. - 56 с. - Доступно на: <http://www.veb.ru/common/upload/files/veb/kso/ksobook2011.pdf>

Додаткова

3. Благов, Ю.Є. Корпоративна соціальна відповідальність. Еволюція концепції / Ю.Є. Благов. - М.: Вища школа менеджменту, 2010. - 272 с.

4. Бланшар, К. Лідерство: до вершин успіху / К. Бланшар; пер. з англ.; під ред. Т. Ю. Ко-Валево. - СПб.: Пітер, 2011. - 368 с.

5. Богдан, Н. Н. Управління соціальним розвитком організації: теорія і практика: навч. посібник для студ. вузів / М.М. Богдан, М.Г. Масілова; Владивосток. держ. ун-т економіки і сервісу. - Владивосток: Вид-во ВДУЕС, 2009. - 284 с.

6. Бурмістрова, Т. Корпоративна соціальна відповідальність і стратегічні пріоритети російського бізнесу / Т. Бурмістрова // Економічні стратегії, № 3/2011, С.68-71 - Доступно на: http://www.inesnet.ru/magazine/mag_archive/free/2011_03/ES2011-03-burmistrova.pdf

7. Векслер, А.Ф. Навіщо бізнесу спонсорство та благодійність / А.Ф. Векслер, Г.Л. Тульчинський. - М.: Вершина, 2006. - 336 с.: іл., Табл.

8. Ветлужских, Е. Мотивація і оплата праці: Інструменти. Методики. Практика / Е. Вет-Лузький. - М.: Альпіна Бізнес Букс, Альпіна Паблішерз, 2010. - 210 с.

9. Ветлужских, Е.Н. Стратегічна карта, системний підхід і KPI. Інструменти для ру-рівників / О.М. Ветлужских. - М.: Альпіна Бізнес Букс, 2008. - 204 с.

10. Долан, С. Управління на основі цінностей. Корпоративне керівництво по виживанню, успішної життєдіяльності і вмінню заробляти гроші в XXI столітті / С. Долан, С. Гар-ся. - М.: Претекст, 2008. Іл. 26. табл.21. - 313 с.

11. Зарецький, А.Д. Корпоративна соціальна відповідальність: світова і вітчизняна практика: навч. посібник / А.Д. Зарецький, Т.Є. Іванова. - Краснодар: Видавництво КСЕІ, 2012. - 231 с.

12. Зінченко, Г.П. Соціальне партнерство / Г.П. Зінченко, І.І. Рогов. - М.: Дашков і К, 2009 - 224 с.

13. Іванова, С.В. Розвиток потенціалу співробітників: Професійні компетенції, чидерство, комунікації / С. Іванова, Д. Болдогоєв, Е. Ботчанінова, А. Глотова, О. Жігілий. - М.: Альпіна Бізнес Букс, 2008 - 278 с.

14. Каплан, Р.С. Збалансована система показників / Р.С. Каплан, Д.П. Нортон; пер.с.англ. - М.: Альпіна Бізнес Букс, 2006. - 304 с.

15. Кричевський, Н.А. Корпоративна соціальна відповідальність / Н.А. Кричевський, С.Ф. Гончаров. - М.: Дашков і Ко, 2006. - 195с. - Доступно на: www.krichevsky.ru/files/kso.pdf

16. Минцберг, Г. Дій ефективно! Краща практика менеджменту / Г. Минцберг; пер.с англ. - СПб .: ПИТЕР. 2011. - 288 с.
17. Мішурова, І.В. Управління мотивацією персоналу / І.В. Мішурова. - М .: Фенікс, 2010. - 272 с.
18. Неццадин, А.А. Бізнес і суспільство: вигідне партнерство / А.А. Неццадин, Н.І. Горін, Г.Л. Тульчинський та ін .; під заг. ред. А.А. Неццадин. - М .: Вершина, 2006. - 256 с .: іл., Табл.
19. Панфілова, А.П. Основи менеджменту. Повне керівництво по кейс-технологій / А.П. Панфілова, Л.А. Громова, І.А. Богачек, В.А. Абчук; під ред.проф. В.П. Соломіна. - СПб. Пітер, 2004. - 240 с.
20. Харрінгтон, Дж. Досконалість управління ресурсами. Мистецтво вдосконалення управління ресурсами / Д. Харрінгтон; з предисл. Й. Кондо; пер. з англ. А.Л. Раскіна, В.В. Шахлевіча; під наук. ред. В.В. Брагіна. - М .: Стандарти та якість, 2008. - 352 с .